

eller at Bøstulbødelsen er en ren æstetisk Nydelse?

Jomfru Else kendte dem. Hun ind-saa straks, hvorledes det var fat. Hun var vant til raske Beslutninger, bl. a. derfor havde hun i Aarenes Løb ind-gaaet ellers Forlovelser og hævet de ti; den som gjaldt for Tiden var med en Grosserer i Lædervarer. Her var Brug for hendes Snarraadighed.

— Kom! I bor vel paa det gamle Sted? Jeg kender en Kølner paa en Restauration i Nærheden. Hos ham kan jeg klodse. Jeg kan faa Penge i Morgen af Putte (saadan kaldtes han). Vi kan faa det hele bragt op til Jer. Kom saa, vi tager vel Bussen. Her har Du en Krone til at betale Konduktøren med Nikke, det ser pænere ud end om jeg gør det.

Da de lukkede sig ind i deres Kvist-lejlighed havde Jomfru Else været inde og bestilt Smørrebrød, tre store Bøtter, tre Flasker Vin, Kaffe og Likør. Det vilde blive bragt op i Løbet af en halv Time.

Paa Gulvet indenfor Døren laa et Brev til »Hr. Kunstner Otto Mander«. »Den røde Trappesvovler«, som Ejnar Hall plejede at sige, havde været der og stoppet det ind gennem Sprækken, som ellers mest blev brugt til Ejnar Halls Manuskripter, der kom retur. I Brevet stod der:

Højteærede Hr. Kunstner!

Otto Mander!

Jeg beklager meget, at jeg ikke var til Stede, da De i Dag søgte mig. Jeg vilde gerne have talt med Dem. De tilbød mig en Gang et Billede, der hed »Sandhedens«. Det er jeg nu Køber til, for de 300 Kr. De forlangte. Min Søn skal lige efter Jul giftes med en Datter af den kendte Litteraturforsker Viktor Leorin, og jeg vilde bl. a. give det unge Par det smukke og paa sand Retfærdighed symboliske Billede i Bryllupsgave. Hvis De har Billedet endnu, beder jeg Dem indfinde Dem paa mit Kontor i Morgen mellem 11—12.

Deres ærbødige

L. Mammosen.

Otto Mander sank ned paa en Stol og Brevet faldt ud af hans Haand.

— Satan! Satan! brølede han. Men lidt efter for han op.

— Jeg maa ud til Tante Rikke!

Han tog attre sine »Frie Mennesker« under Armen og gik. Ejnar Hall raabte efter ham ned af Trappen:

— Bøffen, Ottol! Den maa jo være her lige straks.

— Det maa vente til jeg kommer tilbage. Men spis og drik nu ikke alt helet!

At Otto Mander mødte Budet med Møden og Drikkevarerne i Porten kunde ikke besejre ham. Det var vigtigere at faa »Sandhedens« byttet tilbage for »Frie Mennesker«. Det var 300 Kr. i Lommen i Morgen. Juleaften. Det var til nye Farver, Lærred, Husleje, Mad, Fæst, det var til Genopstandelse til Livet.

En hel Time var han borte. Da han kom, satte han »Frie Mennesker« tilbage paa Pladsen i Krogen. Han sank ned paa en Stol ved Bordet, og med en Stemme, der vildnede om dyb Skuffelse, fortalte han:

»Tante Rikke havde ikke Billedet. Hun sagde, at vi jo ikke havde betalt, hvad vi skyldte i hendes Beværtning, derfor havde hun solgt Billedet til en Cigarfabrikant. Jeg fik hans Adresse og gik hjem til ham. Han havde fremsendt mig Brevet ind i Stuen, og der hang »Sandhedens« i en bred og rustbar Ramme. Jeg spurgte, om han ikke vilde have »Frie Mennesker« medet for, det havde samme Størrelse som »Sandhedens« og passede i Rammen om det blev hængt paa Højkant. Men da han havde sammenlignet »Frie Mennesker« med »Sandhedens« sagde han med rene Ord, at jeg kunde tro det var Løgn.

— Nu skal Du spise, Otto, sagde Jomfru Else, og drikke, det har Nikke og jeg gjort.

Det blev sent, før de blev enige om at det var Nat.

Otto Mander gik pludselig uden at sige et Ord ind i det andet Værelse,

klædte sig af og gik i Seng. Ved Vinduet i det andet Værelse stod Ejnar Hall og ved hans Side Jomfru Else. De stod og saa ud i Natten, ud i Horisonten, der fik et lyst Skær af Skinnets fra Byens Lygter. Det var ligesom et svagt Gry.

De blev enige om, at hun skulde laane et Par Uldtæpper og ligge paa Divanen. Det kunde ikke betale sig at gaa hjem.

— Jeg har jo ligget der før, forklarede hun.

Han nikkede. Og da hun lod sig kysse til God Nat af ham, sagde hun:

— Du er alligevel den, jeg syntes bedst om. Vi skal ikke snakke om det. Jeg vilde bare lade dig det vide.

Da Ejnar Hall og Otto Mander var staaet op henad Middag, var Jomfru Else forsvunden. Hun havde gjort i Stand i Stuen. Serviset stod paa en Stol ved Døren og de tomte Flasker paa Gulvet ved Siden af. Ejnar Hall aabnede Vinduet og strakte sig ud for at se hvad Klokkeren var paa Kirken i Enden af Gaden.

— Lidt i Tolv, meddelte han.

Otto Mander saa meget melankolsk ud. Hvis ikke Skæbnen havde været ham saa ugunstig, vilde han nu have været i Besiddelse af 300 Kroner for »Sandhedens«. Sikken Jul de kunde have faaet!

Det bankede.

Det var Jomfru Else.

— God Morgen, i Syvsover! Tømmermænd, ikke? Og Fortvivlelse! Haabsløshed? »Sandelig, Livet er en Forbandelse!« Ikke Nikke?

De To sad ubevægelige paa en Stol. Stive i Trækkene. Hun saa paa dem og brast i en hjertelig Latter. Derefter lukkede hun sin Taske op, tog et tykt Seddelbundt op og lagde det paa Bordet.

— Her er 400 Kroner til Otto Mander for »Frie Mennesker« fra den skære Bankier.

Ejnar Hall og Otto Manders Blikke rettedes samtidigt mod Krogen bag Staffeliet. »Frie Mennesker« var borte. Jomfru Else hoppede op paa Bordet, tog Seddelbundtet og smed den ene Tier efter den anden ud i Stuen.

— Er Du gal Pige! raabte Otto Mander. De dejlige Lapper!

Han lagde sig ned paa alle fire, krøb henad Gulvet, medens han samlede Pengene op.

— Der skal kun være seks i det ene Bundt, sagde hun. Jeg var inde og betalte Gildet i Nat. Og De var der, som bliver bragt herop i Aften. Sikken Juleaften vi skal have! Men saa skal I spare. Jeg —

— Kvindel! skreg Ejnar Hall. Fortæl da for Fanden, hvorledes Du har baaret Dig ad med at prække de »Frie Mennesker« paa Bankieren.

— Jo, begyndte Jomfru Else. Jeg kom ind i et Lokale, hvor der sad et Par Mandfolk bag Jerngitter og lignede Fanger. En af dem viste mig ind til Bankieren. »Jeg kommer fra Kunstner Otto Mander«, sagde jeg. »Da han kom hjem i Gaar, efter forgæves at have opsøgt Dem, var han syg og maatte gaa i Seng, der blev sendt Bud efter mig, og jeg har væget over ham hele Natten. Han er saa ked af ikke at kunne indfinde sig hos Dem i Dag, som De var saa venlig at anmode ham om. Lægen var hos ham i Dag og sagde, det let kunde gaa over til Lungebetændelse, derfor maatte min Broder lade mig gaa i hans Sted. Jeg har Billedet med mig. Da han fik Billedet at se, blev han meget forbavsset. »Hvad kan Kunstneren have ment med det?« spurgte han. »Det var »Sandhedens«, jeg vilde have.« »Sandheden«, er solgt til Uldlandet, sagde jeg. »Og dette Billede betyder »Det evig menneskelige«. Medens jeg sad hos min Broder forrige Nat, forklarede han for mig, at der laa en meget dyb Symbolisme i Billedet, (du snakkede virkelig i Nat meget om Symbolisme og Idiotisme og alt det der). Jeg maatte saa snøfte lidt: »Der er jo ogsaa noget symbolisk i dette for min Broders Vedkommende«, sagde jeg. »Hvis De altsaa koster Billedet, Han har haft det saa svært i den sidste Tid, og nu er han tilmed syg.« »Hvad skal Billedet koste?«

spurgte han saa, og saa var jeg klar over, at jeg havde ham paa Krogen. »Fem Hundrede«, sagde jeg. »Fem Hundrede!« »Sandheden«, skulde jo ikke koste mere end tre Hundrede. »Dette er dog et mere betydende og værdifuldt Kunstværk. Men min Broder bad mig hilse, at eftersom de flere Gange har været saa god mod ham og han i Øjeblikket er saa trættet, skulde De have Billedet for fire Hundrede.« Det fik jeg, efter at han havde vrøvlet en Del om forfærdelige Tider, om man nu kunde give et saadant Billede i Bryllupsgave, om det ikke var for moderne, »for voldsomt i Stemmningen« (siger det sidste gjorde han betænkelig). Han vrøvlede ogsaa om denne Viktor Leorin, der sagdes at holde paa Skønhed og Velgjørelse i Kunsten, det Du, Otto, kalder »Løgnen i Kunstens«, og Datteren, som skal giftes, var blevet oplasket med det samme. Jeg var nær ved at opgive ham, men saa kom jeg til at tænke paa hvad jeg engang hørte en Mand, der mentes at være meget klog, sige, nemlig: »Værket er skønt, fordi det er strengt moralsk, og den Sætning, hvis Løgn selv jeg kan indse, gentog jeg nu, med bevæget Stemme (lidt Skuespillende er man da) og det blev det Fæ saa rørt over, at han skrev en Anvisning paa de fire Hundrede, som jeg havde hos en af Fangerne bag Gitteret.

Der opstod Stillehed, medens de alle tre saa paa hinanden. Saa brast de i Latter. Og Ejnar Hall konstaterede:

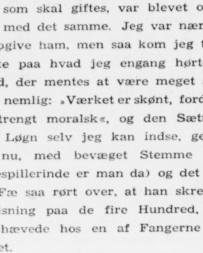
— Sandelig siger jer: Frækheden har store Chancer her i Verden!

Og Jomfru Else tilføjede:

— I hvert Tilfælde kan man ikke sælge »Frie Mennesker« uden at lyve.

Otto Mander konstaterede:

— Sandheden kommer jo nok frem alligevel.



Trofaste Proletar-Veninder.

Af Johan Skjoldborg.

Tegninger af Povl Christensen.

VENSKABET begyndte allerede i Barndommstiden. De var Naboer i samme Hus, kom i Skole paa samme Tid, — Dora og Sofie hed de.

Dora var stor og stærk af sin Alder, dristig og selvstændig, mørk, og kunde nemt blive vred. Sofie var spinkel, ganske lyshaaret og havde store Øjne, der saa ud som de altid var fugtige som Kalveøjne, naar hun drejede dem. Hun var angst og kom let til at græde.

Men Dora var hendes Hjelper og Forsvarer til enhver Tid.

De var uadskillelige.

De fulgtes ad hver Dag til Skolen paa Lampevej; saa det er nogle Aar siden.

Det var meget tiltalende at se de to venlige Smaapiger følges ad med deres Skoletasker af Søkkelered, hvor deres Navns Forbogstaver var paaeset — med grønne Sting. De syntes begge to, at det var den pæneste Farve, pænere end som mange af andre Børns, der var røde eller sorte eller gule.

Hvad har du paa din Mad i Dag, spurgte de hinanden. Den ene havde Fedtemad med Rødbeder paa, og den anden havde Fedtemad med Æbler.

Saa byttede de. For Resten var de enige om, at man gjorde det bedste Bytte med Karen Pot, hvis Fa'r var Staldkarl ved Omnibushestene i Allégade. Hun havde altid Rullepølse, saa hun vilde

hellere ha' Fedtebrød Aa, hvor den Rullepølse var dejlig den var hjemmelavet, hendes Forældre var fra Jylland, og de fik sendende hjemme fra Landet saa meget Flæsk, saa megen Pølse — og saa meget af al Slags.

Sofie bemærkede, at Tiggebrørene, disse der gik med Kurven, de havde skam ogsaa gode Mellemstater.

Dora tænkte ved sig selv, om der virkelig var noget galt ved det at gaa med Kurven, for det havde hun jo gjort saa tit, da hun var mindre. Men hun sa' ingenting.

Derimod spurgte hun, om Sofie i Eftermiddag vilde med ud at samle Brænde, hun havde nemlig fundet en rigtig god Tømmerplads med tykke Huggespaaner og saa meget, saa meget — har du en stor, stor Sæk?

Jo, det var der hjemme, svarede Sofie.

Rigtig stor, jeg skal nok hjælpe dig

Saaledes snakkende trippede de videre i deres nystregne Bomuldsforklæder og deres Træsko, hvis Klamper rigtig kunde lyde højt inde paa Fortovets Broelægning.

Paa Trappegangen trak de Sutterne op af Skoletaskerne, satte Træskoene under Knagerækken og traadte ind paa det hvidtskurede Gulv i Skolelokalet med de høje Vinduer og med den store, sorte Tavle, i hvis ene Hjørne Kridtet og Spanskkrøret havde sin Plads.

Som de to smaa Veninder var Legestammer hjemme, saaledes var de Sidekammerater i Skolen, hvad den letskræmte Sofie syntes var saa beroligende.

Lærerne dengang var stramme, fine Damer med Armbaand, Guldkaeder og Lorgnetter. En Dag havde Læreren skrevet noget op paa den sorte Tavle, som de skulde lære til næste Gang. Men da de skulde høre, kunde Sofie ikke huske det rigtig.

Du har altsaa ikke læst paa det, sagde Læreren strengt.

Jo, jeg har, svarede den lille Pige i Angst, og hendes Taarer begyndte at trille.

Du lyver! udbød Læreren. Kom her op, saa skal du faa noget at tude for.

Dora rejste sig og bemærkede, at Sofie havde daarlige Øjne og kunde daarlige læse, hvad der stod paa Tavlen.

Naa du vil snakke med — sæt dig, jeg skal siden snakke med dig! Læreren greb Spanskkrøret, lagde den lille Pige paa Maven op ad Trappen til Kåteeret, tog hendes Kjøle op og slog til Men som et Lyn var Dora deroppe. Frøkenen maa ikke slaa Sofie! raabte hun i Vrede, for saa siger jeg det til min Fa'r — og han skal slaa dig!

Læreren studerede lidt.

Din Fa'r! vrængede hun foragteligt.

Ja, og saa skal han rigtig tæve dig, gnistrede det oprørt fra Dora. Derefter greb hun Sofies Haand og førte hende til hendes Plads.

Læreren vidste ikke lige i Øjeblikket, hvorledes hun skulde tage Situationen. Derfor slog hun det hele hen i en overlegen Latter. Men den var kunstig og virkede krampagtig.

Allerede før de var konfirmeret, kom de to Veninder fra hinanden og saas sjældent, den ene fik Plads her og den anden der, og begge Forældre flyttede flere Gange.

Der gik flere Aar, da de som unge voksne Piger pludselig en Sommerdag stod lige overfor hinanden paa Hjørnet af Ørstedesvej og Niels Ebbesenvej.

Nej, hvor er det længe siden — sa' de begge paa een Gang, men ikke højt. De brusede ikke op, de blev snarere mere stille i deres Blik, som om de gennem Døgnets

Tummel saa' langt hen og lyttede til noget smukt i det fjerne.

De trak sig lidt tilbage paa Fortovet.

Jeg synes, du ser saa bedrovet ud, Sofie, — er der noget særligt?

Sofies Øjne stod straks fulde af Taarer: Aa, du — jeg fik jo et Barn, det sødeste lille Væsen, du kan tænke dig. Dora. Men »han« vilde mig ikke noget, da det kom til Stykket, — han var af den slags, forstaar du.

Naa — hjemme var de mange i Forvejen, og Fader rødder du jo. Barnet satte jeg i Pleje og tog mig en streng Plads, for at tjene saa meget som muligt, — ja jeg vilde gerne slide over Evne for det kære lille Barn, min dejlige Dreng Og tænkt saa, han døde. Jeg tror ikke Plejemoderen var god ved ham, — det sørger jeg saadan over.

Hvad i a nu? spurgte Dora.

Jeg er uden Plads og uden Pengene og uden Tag over Hovedet, og jeg véd intet om nogen Ting i Verden.

Da tog Dora hende om Armen: Nu skal jeg sige dig noget, Sofie. Mine Forældre er døde, min Søster og jeg gaar paa Carl Ludns Fabrikker. Vi har en lille Toverelsers Lejlighed, du kan faa det ene Værelse, vi kan dele Sengetøjet, og du kan flytte ind med det samme, saa er du over det.

Sofie øftede sit Hoved med det mægtige lysgule Haar og de store uskyldige Kalveøjne. Hun greb sin Venindes Haand: Der er altid Lykke ved dig, Dora. Og saa græd hun af Glæde.

Dora tilføjede: Men du maa betale en lille Smule til Hjælp, — hvis du kan.

Sofie nikkede og bejaede det. Saa henter jeg min Kuffert med det samme. Og hun sprang afsted.

— De første Par Dage snakkede de to hver Aften om Barndommens Dage. De kunde ikke blive færdige. Kan du huske det og kan du huske det, saadan blev de ved.

Og kan du huske, Dora, da Skolefrøkenen paa Lampevejen gav mig af Spanskkrøret, og du sprang til og skældte hende ud?

De lo lidt begge to.

Hvordan turde du dog, Dora, det forstaar jeg ikke.

N—aa, jeg tænkte ikke over det, jeg blev bare rigtig gal i Hovedet.

Saa lo de lidt igen. Og de fortsatte at tale om deres Fælles-Minder.

Ja, det var en lykkelig Tid dengang, Dora. Kan du huske, hvordan vore Forældre sommetider kom sammen. Og de sang, din Fa'r satte 2. Stemme til. Det var herligt at høre paa. Og navnlig var der en Sang, som jeg siden har tænkt meget paa.

I Barndommens Dage, naar glæde vi gaar.

Og Dora fortsatte straks med 2. Linje:

med Roser paa smilende Kind.

Og saa sang de begge to sammen:

I Barndommens Dage, da ønskede vi,

gid blot du var Voksen og stor,

gid Skole og Træng og al Skænd var forbi,

og selv vi var Fader og Mor.

Men naar vi som Voksne blandt Sorgenne gaar,

da ser vi saa sorgfulde hen

og ønsker, mens Taarer i Øjnene staar.

Ah, gid jeg var Barn igen!

Et Par Dage efter var det Grundlovsfest. Den Dag herskede over Byen en særlig Stemmning, der ogsaa berørte de to fattige Veninder i den lille Lejlighed. Det laa i Luften faktisk.

Da de efter at være kommet fra Arbejde om Middagen havde spist lidt Smørrebrød og drukket Kaffe til, satte de sig hen til Vinduet og kikkede paa Flagene, der vavede i Smaahaverne og oppe og nede stak frem over Facaderne Gaden igennem. Alene dette usædvanlige vækkede Følelser i Sindet. Og det vidunderlige Sommervejr stralede